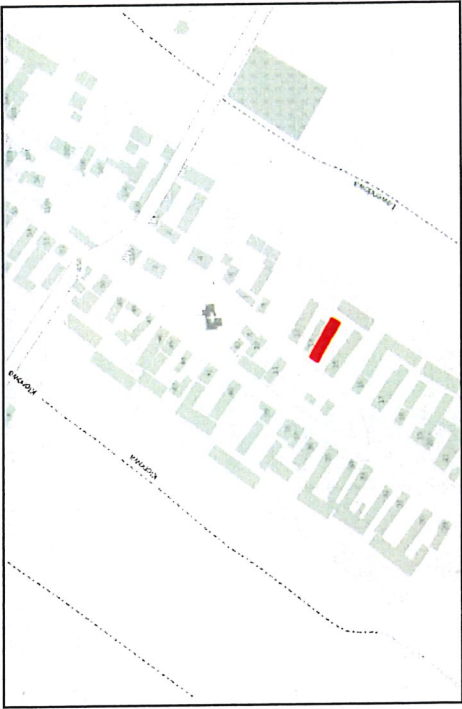

GEZ 13	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	2. Czas powstania ok. 1880 r., pocz. XX w.	7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym 6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka 	

1. Widok od zach. 2. Widok od zach. 3. Widok od półn. 4. Lokalizacja.

URZĄD GMINY OLSZANKA
49-332 Olszanka 16
woj. opolskie

WÓJT
Stwierdzam zgodność z oryginałem
Tymoteusz Drebschok

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorf*, a w 1417 r. jako *Bömischorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właściciele klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Janówice Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano kruchtę. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmieje, 24 zagrodnice i 11 chatupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienienia kościoła, szkoły ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Budynek zlokalizowany w centralnej części wsi, w zabudowie zagrodowej, w układzie szczytowym względem drogi. Założony na planie wydłużonego prostokąta, parterowy z wysokim poddaszem, nakryty dachem dwuspadowym. Murowany, otynkowany, z pokryciem dachowym z blachy dachówkopodobnej (część mieszkalna) oraz dachówki ceramicznej karpiołki układanej podwójnie w koronkę (część gospodarcza). Elewacja pn.-zach. dwuosiowa, w dwupoziomowym szczycie w parti dolnej dwuosiowa, wyżej jednoosiowa. Elewacja płd.-zach. części mieszkalnej czteroosiowa, z otworem wejściowym w osi trzeciej podkreślonym płytkim ryzalitem. W części gospodarczej jedenastoosiowa. Dekoracja architektoniczna w postaci uproszczonych gzymsów koronującego i oddzielającego parter od poddasza, gzymsów odcinkowych ponad otworami okiennymi części mieszkalnej, ceglanych obramień otworów części gospodarczej, a także wspartych na gzymsie i podtrzymujących proste belkowanie kanelowanych pilastrow umiających otwory okienne w partii szczytowej. Otwór drzwiowy i otwory okienne części mieszkalnej, a także w poddaszu części gospodarczej zamknięte prosto. Pozostałe tukiem odcinkowym. W otworach okna PCV i ślusarka, w partiach poddasza również stolarka. W części gospodarczej stolarka drzwiowa i brama w konstrukcji deskowej

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Pokrycie dachowe części mieszkalnej zostało wymienione w ostatnim czasie na materiał ahistoryczny (wczesniej łupek kamienny). W połaciach dachu części gospodarczej brak jest widocznych ugięć czy falowania, a także ubytków. Wody opadowe odprowadzane są z połaci poprzez rynny i rury spustowe. Mury bez widocznych odchyłen lub spękań, w partiach dolnych – szczególnie części gospodarczej – zawilgoczone. Po 1991 r. rozbiorce uległa dwuosiowa część budynku gospodarczego, oddzielona w połaci dachu ogniomurem i przyległa do stodoły. W partii cokołowej części gospodarczej występują ubytki cegieł i spajającej je zaprawy. Wielkość i rozmieszczenie otworów, a także archiwalna fotografia z 1991 r. wskazują na zmiany w otworowaniu. Tynki wótrne, cementowo-wapienne. Zapewne równolegle z ich wymianą nastąpiło uproszczenie dekoracji architektonicznej. Stolarka okienna części mieszkalnej została wymieniona na okna w formach ahistorycznych. Stolarka drzwiowa i brama z widoczną degradacją drewna w partiach dolnych, a także z ubytkami. Ślusarka okienna z widoczną korozją.

Postulaty:

- rozpoznanie i wyeliminowanie przyczyn zawilgoczenia murów,
- uzupełnienie ubytków cegieł i zapraw w partii cokołowej części gospodarczej,
- w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: przywrócenia pierwotnej wielkości i rozmieszczenia otworów z dopuszczeniem stosowania blend; przywrócenia stolarki okiennej i drzwiowej w formach nawiązujących do historycznych; renowacji stolarki części gospodarczej oraz ślusarki; wymiany pokrycia dachowego z blachy na dachówkę karpiołkę lub łupek kamienny (ewentualnie jego imitację).

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków